

MINISTERSTWO GOSPODARKI

KONCEPCJA HORYZONTALNEJ

POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ

W POLSCE

WARSZAWA, 30 LIPCA 2007 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Uwarunkowania	4
4. Cel horyzontalnej polityki przemysłowej	7
5. Wyzwania stawiane polskiemu przemysłowi	7
6. Obszary działań horyzontalnych	8
6.1. Badania i rozwój oraz innowacyjność.....	9
6.2. Kapitał ludzki	11
6.3. Uproszczenie i poprawa systemu regulacji prawnych	12
6.4. Ochrona środowiska – zrównoważony rozwój	13
6.5. Dostęp do kapitału.....	15
6.6. Rynki zbytu	17
6.7. Technologie informacyjne i telekomunikacyjne	18
6.8. Ochrona własności przemysłowej.....	19
7. Realizacja horyzontalnej polityki przemysłowej	20
8. Podsumowanie	21
9. Miejsce <i>Koncepcji horyzontalnej polityki przemysłowej w Polsce</i> wśród europejskich i krajowych dokumentów strategicznych.....	22

1. Wprowadzenie

Od reform ustrojowych po 1989 r. polska polityka przemysłowa skupiała się na podejściu sektorowym, w ramach którego państwo podejmowało i wspierało działania restrukturyzacyjne w polskim przemyśle w celu przekształcenia go w konkurencyjną gałąź gospodarki. W obecnych uwarunkowaniach gospodarczych, w obliczu silnej i rosnącej konkurencji zarówno na jednolitym rynku Unii Europejskiej, jak i w świetle postępującej globalizacji państwo polskie staje przed szczególnym wyzwaniem efektywnego i skutecznego wspierania długofalowego wzrostu i rozwoju polskiego przemysłu.

Polityka przemysłowa państwa obejmuje działania we wszystkich sektorach przemysłowych, w tym sektorach strategicznych oraz restrukturyzowanych. Do sektorów strategicznych zalicza się sektor energetyczny i obronny. Polityka przemysłowa wobec tych sektorów określona jest w szeregu dokumentów strategicznych i programowych, takich jak „Program dla elektroenergetyki”, „Polityka Rządu RP dla przemysłu naftowego w Polsce”, „Polityka energetyczna Polski do 2025” oraz „Polityka dla przemysłu gazu ziemnego”. Procesy restrukturyzacyjne są obecnie kontynuowane w górnictwie węgla kamiennego oraz w sektorze stoczniowym, a założenia restrukturyzacji tych sektorów określają „Strategia dla górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007-2015” oraz „Strategia sektora stoczniowego (morskie stocznie produkcyjne) na lata 2006-2010”.

Polityka przemysłowa w odniesieniu do sektorów, które nie zaliczają się do strategicznych oraz restrukturyzowanych będzie skupiać się na podejmowaniu działań horyzontalnych najefektywniej wspierających długookresowy wzrost i rozwój polskiego przemysłu. W podejściu horyzontalnym polityka oddziałująca na polski przemysł powinna polegać na stałym podnoszeniu jakości warunków ramowych prowadzenia działalności przemysłowej poprzez wspólne dla wszystkich sektorów działania ukierunkowane na podnoszenie konkurencyjności przedsiębiorstw przemysłowych. Działania te przede wszystkim będą prowadzić do podnoszenia innowacyjności i postępu technicznego w przedsiębiorstwach, poprawy jakości kapitału ludzkiego i dostosowania jego struktury do potrzeb rynkowych oraz usuwania barier prawnych i administracyjnych hamujących wzrost gospodarczy.

Horyzontalna polityka przemysłowa w pierwszej kolejności dotyczyć będzie sektorów: biotechnologicznego, chemicznego, drzewnego, elektronicznego, farmaceutycznego, informacyjno-telekomunikacyjnego (ICT), lekkiego, meblowego, materiałów budowlanych, technik satelitarnych, maszynowego i motoryzacyjnego. Do przedsiębiorstw z sektorów objętych horyzontalną polityką przemysłową skierowane będą, przygotowane przez Ministerstwo Gospodarki we współpracy z przedsiębiorcami, przewodniki po dostępnych instrumentach, analizy konkurencyjności sektorów oraz analizy rozwoju trendów technologicznych (foresight technologiczny). O strategii rozwoju przedsiębiorstw muszą decydować sami przedsiębiorcy.

Jednocześnie, proponowane instrumenty horyzontalnej polityki przemysłowej będą tworzyć warunki dla rozwoju nowych sektorów o dużym potencjale wzrostu. Sektory te powstają na styku tradycyjnych branż i bazują na intensywnym wykorzystaniu wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Zaliczyć do nich można sektory powstające np. wokół biotechnologii, nanotechnologii, czy technologii informacyjno-telekomunikacyjnych.

Niniejszy dokument zawierający koncepcję horyzontalnej polityki przemysłowej prezentuje uwarunkowania, aktualny stan i wyzwania polskiego przemysłu oraz cel horyzontalnej polityki przemysłowej. Przedstawiono w nim zintegrowane podejście do polityk horyzontalnie oddziałujących na polski przemysł takich jak polityka innowacyjna, handlowa, ochrony środowiska i rozwoju zasobów ludzkich oraz wskazano obszary,

w których podejmowane będą działania zmierzające do podnoszenia tempa wzrostu gospodarczego w przemyśle poprzez wzrost jego konkurencyjności. Przedstawiono również wstępne założenia analiz konkurencyjności i foresightu technologicznego, które zastąpią dotychczasowe strategie sektorowe.

Horyzontalna polityka przemysłowa znajduje się na liście politycznych priorytetów Unii Europejskiej i jest rozpatrywana w świetle celów całej polityki unijnej w aspekcie zrównoważonego rozwoju, który stara się znaleźć równowagę pomiędzy różnymi wymiarami rozwoju: gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Koncepcja polskiej horyzontalnej polityki przemysłowej umożliwi polskim przedsiębiorstwom uzyskanie maksymalnych korzyści z instrumentów polityki przemysłowej Unii Europejskiej oraz funkcjonowania na Jednolitym Rynku Europejskim.

2. Uwarunkowania

W obliczu postępujących procesów globalizacyjnych, zwłaszcza zanikania barier handlowych oraz ograniczeń dla inwestycji, dochodzi do znacznego wzrostu wzajemnych powiązań gospodarczych pomiędzy państwami i kontynentami. Do przyspieszenia tych zjawisk przyczyniają się warunkowane ogólnym rozwojem technologicznym spadające koszty transportu i usług telekomunikacyjnych. W wyniku postępujących procesów rynkowych dochodzi do ciągłego zaostrzania się konkurencji w ujęciu globalnym. Na rynkach światowych, obok przedsiębiorstw o wysokiej pozycji konkurencyjnej z krajów rozwiniętych, pojawiają się nowi silni producenci z gospodarek wschodzących. Z jednej strony na rynku obecne są już przedsiębiorstwa o wysokim poziomie innowacyjności i wysokich standardach organizacyjnych i produkcyjnych, z drugiej zaś obserwuje się napływ przedsiębiorstw o niskich kosztach produkcji, systematycznie rosnących kwalifikacjach pracowników i stale poprawiających się innych, pozacenowych czynnikach decydujących o konkurencyjności.

Liberalizacja handlu otwiera nowe możliwości dla polskich przedsiębiorstw, ale także zaostrza konkurencję na rynku krajowym i europejskim. Kolejne rundy negocjacyjne WTO, w wyniku których następuje liberalizacja taryf celnych, stwarzają możliwość rosnącej ekspansji eksportowej unijnych, w tym polskich producentów. Z drugiej jednak strony liczyć się należy z pojawieniem się nowych podmiotów wchodzących na rynek europejski. Wraz z lepszym dostępem polskich towarów na rynki trzecie zmniejsza się także ochrona przed importem i zwiększa konkurencja na rynku polskim.

W takich warunkach polskie przedsiębiorstwa są poddawane silnej presji konkurencyjnej ze strony firm zagranicznych, a czynniki determinujące ich pozycję konkurencyjną, takie jak relatywnie niskie koszty pracy i wysoka chłonność rynku wewnętrznego, w niedługim czasie będą tracić na znaczeniu jako czynniki wzrostowe. Dlatego szczególnie ważne jest tworzenie nowych źródeł przewag konkurencyjnych, w oparciu o które przedsiębiorstwa krajowe będą mogły stale podnosić swoją pozycję rynkową.

3. Sytuacja w polskim przemyśle

Rozwój społeczno-gospodarczy Polski w znaczącej mierze jest uwarunkowany stanem i perspektywami rozwojowymi krajowego przemysłu. Przyrost wartości dodanej dzięki temu sektorowi gospodarki następuje nie tylko w aspekcie wzrostu produkcji sprzedanej, ale również w znaczącym stopniu determinuje możliwości i siłę wzrostową pozostałych sektorów. Sprzężenie zwrotne, jakie tu występuje, polega na wzajemnej synergii pomiędzy pozycją konkurencyjną przemysłu a siłą rynkową pozostałych sektorów.

Polski przemysł¹ ma istotne znaczenie dla kształtowania się wzrostu gospodarczego w Polsce. Jego wkład we wzrost wartości dodanej brutto w latach 2000-2005 wynosił 27,3 %² i wynikał z wysokiego (pomiędzy 22,4 % a 25,3 %) udziału przemysłu w tej wartości i znacznego średniorocznego przyrostu wartości dodanej brutto w przemyśle na poziomie 6,1 %.

W latach 2000-2005 wzrost produkcji sprzedanej przemysłu wyniósł średniorocznie 7,4 %, co stanowiło jeden z najwyższych przyrostów produkcji przemysłowej w Unii Europejskiej. Głównym czynnikiem wzrostowym był eksport, który zwiększał się średniorocznie o 16,2 % ze średnim udziałem w eksporcie ogółem na poziomie 78,9 %³. Jednocześnie można było zaobserwować tendencję spadkową w poziomie zatrudnienia, które w latach 2000-2005 spadało średniorocznie o 2,0 %. Pomimo tych korzystnych tendencji produktywność polskiego przemysłu nadal pozostaje na niskim poziomie 16,9 tys. euro na osobę w 2003 r., przy średniej dla państw UE-25 około 49,6 tys. euro.⁴

Polski przemysł, a w szczególności jego największa sekcja, przetwórstwo przemysłowe⁵ rozwijają się relatywnie szybko, co wskazuje obecnie na ich stosunkowo korzystną pozycję rynkową. W latach 2000-2005 wartość dodana brutto przemysłu przetwórczego wzrastała średniorocznie o 5,4 %. Największy udział w tym wzroście (powyżej 8 %) miały sektory produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (16,1 %), artykułów spożywczych i napojów (15,9 %), wyrobów z metali (15,2 %), wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (9,8 %), wyrobów chemicznych (8,8 %) oraz maszyn i urządzeń (8,4 %).

Produkcja sprzedana w przetwórstwie w latach 2000-2005 rosła ze średnioroczną dynamiką 107,4 %. Największy udział w tym wzroście miały sektory produkcji artykułów spożywczych i napojów (17,3 %), pojazdów samochodowych przyczep i naczep (16,8 %), metali i wyrobów z metali (10,4 %), wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (8,6%) oraz maszyn i urządzeń (8,5 %).

Na korzystne tendencje wzrostowe wskazuje również wysoka dynamika i struktura handlu zagranicznego. W okresie 2000-2005 eksport przetwórstwa przemysłowego zwiększał się średniorocznie o 16,2 %. Do sektorów o najszybciej rosnącej wielkości eksportu (średniorocznie w latach 2000-2005 powyżej 10%) należą sektory produkcji sprzętu transportowego (30,6 %) metali i wyrobów z metali (12,8 %), urządzeń elektrycznych i optycznych (10,4 %), artykułów spożywczych i napojów (10,0 %).

W latach 2000-2005 wzrost importu przetwórstwa przemysłowego średnio w roku wyniósł 9,2 %, więc był o wiele niższy niż wzrost eksportu. Do najszybciej rozwijających się gałęzi importowych (udział we wzroście importu przetwórstwa przemysłowego ogółem powyżej 9 %) należały sektory produkcji sprzętu transportowego (26,2 %), metali i wyrobów z metali (12,7 %), artykułów spożywczych i napojów (10,0 %), urządzeń elektrycznych i optycznych (9,6 %) oraz wyrobów chemicznych.

Obok wysokiej dynamiki wzrostu produkcji i wartości dodanej obserwuje się powolny, ale systematyczny spadek zatrudnienia. W latach 2000-2005 r. zatrudnienie w przetwórstwie przemysłowym spadało średniorocznie o 1,7 % i osiągnęło poziom 27,5 % zatrudnienia ogółem w gospodarce. Największy udział w tym spadku miały sektory produkcji odzieży i wyrobów futrzarskich (30,1 %), artykułów spożywczych i napojów (19,2 %), maszyn i urządzeń (18,3 %), produkcji metali (15,3%) i wyrobów z pozostałych surowców

¹ rozumiany jako sekcje C+D+E wg PKD 2004

² Dane statystyczne prezentowane w rozdziale 3 stanowią obliczenia MG na podstawie danych GUS dotyczących pełnej zbiorowości, chyba że w przypisie zaznaczono inaczej.

³ Obliczenia MG na podstawie danych CISG

⁴ European Business Facts and Figures, 2006,

⁵ rozumiane jako sekcja D wg PKD 2004

niemetalicznych. Najsilniejsze oddziaływanie w kierunku wzrostu zatrudnienia w przetwórstwie przemysłowym odnotowano w sektorach produkcji wyrobów z metali (17,5 %), wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (9,4 %), mebli, pozostała działalność produkcyjna (6,3 %).

W efekcie tych zjawisk zanotowano znaczącą poprawę w zakresie wydajności i sytuacji finansowej. W latach 2000-2005 w przetwórstwie przemysłowym następował średnioroczny 7,2 % wzrost wydajności, mierzonej wartością dodaną brutto na jednego zatrudnionego. Złożył się na to wysoki wzrost produkcji przemysłowej przy jednoczesnym spadku zatrudnienia. Najwyższe wzrosty zaobserwowano w produkcji wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych (26,1 %), pojazdów samochodowych przyczep i naczep (18,7 %) sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych (15,3 %), maszyn biurowych i komputerów (12,6 %), wyrobów tytoniowych (12,5 %) oraz maszyn i urządzeń (12,4 %). Największe spadki miały miejsce natomiast w przetwarzaniu odpadów (53,0 %) oraz produkcji koksu i rafinacji ropy naftowej (12,9 %).

W latach 2000-2005 następowała systematyczna poprawa sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów przetwórstwa przemysłowego. Przychody ogółem wzrastały w szybszym tempie (średnio w roku o 7,4 %) niż koszty ich uzyskania (6,5 %). Wynik finansowy w tych latach zwiększał się średniorocznie o 41,1 %. Do głównych przyczyn tej poprawy należy zaliczyć wysoki wzrost produkcji sprzedanej (7,4 %), wzrost cen produkcji przemysłowej (1,7 %) oraz wysoką dynamikę wydajności pracy (7,2 %).

W okresie 2000-2005 następował wzrost zadłużenia przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego o 3,8 % średnio w roku przy systematycznej poprawie płynności finansowej. Wskaźnik płynności I stopnia na koniec 2005 r. wzrósł do 0,25 a wskaźnik płynności III stopnia do 1,42.⁶

W badanym okresie następował wzrost wartości nakładów inwestycyjnych przetwórstwa przemysłowego, który w latach 2000-2005 średniorocznie wyniósł 4,1 %. Wzrost zanotowano w 13 działach przetwórstwa przemysłowego.

Polski przemysł charakteryzuje się niskim poziomem innowacyjności, również tendencje w tym zakresie są niekorzystne. Wielkość syntetycznego wskaźnika innowacji dawała Polsce jedną z ostatnich pozycji wśród członków Unii Europejskiej (21 miejsce na 25 państw UE). Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB spadły z 0,64 % w 2000 roku do 0,57 % w roku 2005, podczas gdy dla państw UE-25 wyniosły w 2005 r. 1,85 % a dla OECD w 2004 roku 2,26 % PKB. Liczba pracowników naukowo-badawczych zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej średnio na 1000 aktywnych zawodowo wzrosła z 3,2 w 2000 roku do 3,6 w roku 2005. W UE w 2003 i OECD w 2002 roku wynosiły odpowiednio 5,9 i 6,9.⁷

W zakresie produkcji w sekcji przetwórstwo przemysłowe według poziomów techniki⁸ obserwuje się znaczące wahania w jej strukturze i brak wyraźnych trendów w tym zakresie. Udział produkcji w zakresie wysokiej i średnio-wysokiej techniki w latach 2000-2005 kształtował się w granicach 26,4 % - 39,6 %. Jednak w dalszym ciągu około dwóch trzecich produkcji sprzedanej stanowią wyroby średnio-niskiej i niskiej techniki.

Pomimo wysokiego tempa wzrostu w polskim przemyśle w ostatnich latach pozostaje on nadal na niskim poziomie rozwoju w stosunku do przemysłów krajów UE. Szczególnie

⁶ Dane CISG, dotyczą przedsiębiorstw o zbiorowości powyżej 9 os.

⁷ Nauka i technika w 2005 r.

⁸ na podstawie listy OECD z 1995 r.

istotne w tym zakresie są kwestie niekorzystnej struktury sektorowej, czy niski udział i relatywny wzrost sektorów nowoczesnych technologii, które będą decydowały o konkurencyjności przemysłu w przyszłości. Na uwagę zasługuje również niski poziom innowacyjności i postęp technologiczny polskich przedsiębiorstw. Na ogólną sytuację w przemyśle mają negatywny wpływ również hamujące przedsiębiorczość regulacje prawne i administracyjne, utrudniony dostęp do rynków i kapitału, niedostateczna ochrona własności przemysłowej. Ważnym czynnikiem jest również niska świadomość społeczna w zakresie ochrony środowiska.

4. Cel horyzontalnej polityki przemysłowej

Kondycja przemysłu ma zasadnicze znaczenie dla możliwości wzrostu gospodarczego Polski. Mimo, że przechodzi on obecnie istotne zmiany i staje w obliczu zasadniczych wyzwań związanych przede wszystkim z globalizacją i liberalizacją handlu międzynarodowego, potrzebuje sprzyjających warunków, aby dalej mógł się pomyślnie rozwijać.

Dlatego potrzebne jest horyzontalne podejście do polityki przemysłowej mające na celu wzrost międzynarodowej konkurencyjności polskich przedsiębiorstw przemysłowych poprzez zintegrowanie szeregu polityk rządu sprzyjających trwałemu rozwojowi.

Osiągnięcie celu strategicznego możliwe będzie dzięki kreowaniu otoczenia sprzyjającego konkurencyjności przedsiębiorstw – tworzeniu odpowiedniego klimatu i warunków instytucjonalnych, prawnych oraz finansowych. Działania horyzontalne prowadzone w odniesieniu do polskiego przemysłu mają tworzyć przyjazne warunki dla:

- wzrostu konkurencyjności produktów zarówno na rynku krajowym, unijnym jak i globalnym, w szczególności przez podnoszenie innowacyjności,
- wzrostu produktywności,
- wzrostu zatrudnienia,
- zwiększania spójności społecznej,
- zmniejszania presji na środowisko.

Konkurencyjność przemysłu europejskiego, w tym również polskiego zależeć będzie od spełnienia dwóch zasadniczych, powiązanych ze sobą wymogów. Pierwszym wymogiem jest istnienie odpowiednich polityk wewnętrznych Unii Europejskiej, uwzględniających wyzwanie konkurencji zewnętrznej oraz otwartość na handel i inwestycje. Drugim wymogiem jest przejrzystość zasad w praktykach handlowych między Unią Europejską a krajami trzecimi.

5. Wyzwania stawiane polskiemu przemysłowi

Polski przemysł, podobnie jak przemysł unijny, stoi przed szeregiem wyzwań, którym musi sprostać aby mógł się rozwijać. Głównym wyzwaniem jest postępujący proces globalizacji. Inne niezwykle istotne wyzwania, przed którymi staje przemysł to:

- wykorzystanie potencjału wiedzy dla wprowadzania istotnych zmian technologicznych i organizacyjnych w przedsiębiorstwach,
- wzrost udziału produktów innowacyjnych w ofercie przedsiębiorstw,
- podnoszenie produktywności,
- zdobywanie nowych rynków zbytu dla produktów polskich,
- zdolność szybkiego i elastycznego reagowania na zmiany na globalnym rynku (zarządzanie zmianami),
- dostosowanie do wymogów ochrony środowiska.

Konkurowanie z krajami o niskich kosztach pracy z góry skazane jest na porażkę, dlatego szukanie innych przewag konkurencyjnych wiązać się powinno z jakością, kreatywnością, badaniami, innowacyjnością oferowanych produktów i nabywaniem nowych umiejętności. Istotne przy tym jest skierowanie wysiłków na wykorzystanie wiedzy przez przemysł w celu opracowania wyrobów, charakteryzujących się nowoczesną funkcjonalnością i jakością, zdolnych do podjęcia walki konkurencyjnej na globalnym rynku. Konsekwencją niskiej produktywności i dystansu technologicznego przedsiębiorstw krajowych w stosunku do przedsiębiorstw UE jest niski udział wyrobów innowacyjnych w rosnącym eksporcie.

Przedsiębiorcy powinni dokonać wnikliwej analizy funkcjonowania swoich przedsiębiorstw pod kątem wprowadzenia zmian technologicznych i organizacyjnych oraz wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Ciągła zdolność do tworzenia nowych przedsiębiorstw i rozwoju już istniejących powinna wiązać się z adsorpcją technologicznych rozwiązań innowacyjnych ukierunkowanych na poprawę pozycji konkurencyjnej wyrobów.

Zdolność przedsiębiorców do przewidywania, ukierunkowywania i przyjmowania zmian stanowi kluczowy element gwarantujący wzrost gospodarczy, zatrudnienie i spójność społeczną. Dialog społeczny i partnerstwo społeczne na wszystkich szczeblach mają kluczowe znaczenie dla przewidywania i akceptowania zmian, w szczególności zmian strukturalnych.

6. Obszary działań horyzontalnych

Niniejszy dokument odwołuje się do polityk horyzontalnych oddziałujących na krajowy przemysł. Mając na względzie potrzebę zapewnienia wzrostu i rozwoju przemysłu, jak również sprostanie wyzwaniom stawianym przemysłowi konieczne jest podjęcie działań o charakterze horyzontalnym – wspólnych dla wszystkich sektorów. Zidentyfikowane zostały obszary o kluczowym znaczeniu dla wzrostu konkurencyjności polskiego przemysłu, w których potrzebna jest interwencja państwa. Należy przy tym pamiętać o konieczności uwzględnienia swoistych kontekstów w jakich funkcjonują poszczególne sektory. Dla każdego sektora zaobserwować można inną wagę poszczególnych obszarów.

Zmiany potrzebne są w następujących obszarach:

- badania i rozwój oraz innowacyjność,
- kapitał ludzki,
- uproszczenie i poprawa systemu regulacji prawnych,
- ochrona środowiska – zrównoważony rozwój,
- dostęp do kapitału,
- rynki zbytu,
- technologie informacyjne i telekomunikacyjne,
- ochrona własności przemysłowej.

W ramach poszczególnych obszarów działań wyróżnić można finansowe i niefinansowe instrumenty wsparcia wynikające z różnych strategii i programów rządowych. Takie zintegrowane podejście ma na celu stworzenie syntetycznego zestawu instrumentów, których zastosowanie może bezpośrednio lub pośrednio wpływać na konkurencyjność przedsiębiorstw przemysłowych. Podstawowym źródłem wsparcia finansowego przedsiębiorstw w najbliższych latach będą instrumenty finansowane ze środków funduszy strukturalnych dostępnych w ramach centralnych i regionalnych programów operacyjnych ujętych w „Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2007-2013”. Do instrumentów

niefinansowych zaliczyć można przede wszystkim propozycje zmian organizacyjno-prawnych niezbędnych dla usunięcia istniejących barier rozwojowych.

6.1. Badania i rozwój oraz innowacyjność

Ocena stanu innowacyjności polskiej gospodarki, w tym przemysłu oraz rekomendowane kierunki działań, których wdrożenie umożliwi stworzenie w polskich realiach gospodarki opartej na wiedzy zostały określone w przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2006 r. dokumencie „Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013”. W rozwiniętych gospodarkach główną siłą napędową wzrostu produktywności są innowacje oparte na trzech filarach: badaniach i rozwoju (B+R), wiedzy oraz edukacji. Innowacyjność stała się w ostatnich latach miernikiem globalnej konkurencyjności. Działania innowacyjne generują znaczącą wartość dodaną dla przemysłu i przyczyniają się do umocnienia zdolności konkurencyjnej krajowej gospodarki na rynku międzynarodowym.

Innowacyjność jest kluczowym elementem zwiększającym wydajność i wzrost gospodarczy, szczególnie w epoce gwałtownych zmian technologicznych. Trendy rozwojowe państw wysoko rozwiniętych pokazują, że jedynie budowanie przewagi konkurencyjnej opartej na wiedzy i innowacjach może zagwarantować trwały rozwój oraz tworzenie nowych, lepszych miejsc pracy. Przedsiębiorstwa, które implementują innowacje są bardziej rentowne od tych, które nie ponoszą nakładów na innowacje. Przedsiębiorstwo innowacyjne to inteligentna organizacja, permanentnie generująca i realizująca innowacje, znajdująca uznanie u odbiorców ze względu na wysoki poziom nowoczesności i konkurencyjności. Współcześnie, tempo zmian w technice, technologii i organizacji sprawia, że tylko przedsiębiorstwo zdolne do wprowadzania zmian innowacyjnych może utrzymać się na rynku. Obecnie wszystkie przedsiębiorstwa, nawet te najmniejsze, znajdują się pod silną presją innowacji, często jednocześnie w wielu dziedzinach (nowe produkty, techniki i technologie, organizacja, relacje z partnerami). W związku z powyższym zasadne jest inwestowanie w badania i rozwój oraz innowacyjność.

Konieczne jest zintensyfikowanie i zacieśnienie współpracy sektora nauki z przemysłem. Należy rozwijać kooperację pomiędzy ośrodkami uniwersyteckimi i przemysłem na szczeblu krajowym i regionalnym, jak również w większym stopniu kierować ją na innowacje, tworzenie nowych przedsiębiorstw oraz na transfer wiedzy. Z perspektywy konkurencyjności można stwierdzić, że transfer wiedzy z uniwersytetów do przemysłu jest elementem zasadniczym, dzięki któremu uczelnie mają możliwość wnoszenia niezwykle cennego wkładu do rozwoju gospodarczego w kraju i regionach. Oddziaływanie na rzecz intensyfikacji współpracy nauki z biznesem powinno odbywać się poprzez stosowanie instrumentów z jednej strony motywujących przedsiębiorców do podejmowania działań na rzecz ich rozwoju, opartych na wdrażaniu wyników prac B+R, a z drugiej strony zachęcających naukowców do podejmowania prac badawczych i rozwojowych zgodnie z potrzebami przedsiębiorców. Realizacja tych działań powinna zapewnić dopasowanie podaży nowoczesnych rozwiązań technologicznych do popytu na nie oraz, w konsekwencji, zapewnić zwiększenie zapotrzebowania gospodarki na wysokie technologie bazujące na wynikach prac B+R. Stała współpraca pomiędzy autorami i odbiorcami rozwiązań innowacyjnych umożliwi intensywną dyfuzję innowacji oraz przyczyni się do osiągnięcia rezultatów często niedostępnych dla pojedynczych podmiotów, generując znaczną wartość dodaną dla gospodarki.

Kluczem do podniesienia innowacyjności gospodarki jest zwiększenie wykorzystania nowych rozwiązań organizacyjnych i technologicznych przez przedsiębiorstwa. Dla przedsiębiorców dostępne są instrumenty zapisane w ustawie o niektórych formach wspierania działalności

innowacyjnej, takie jak kredyt technologiczny i ulga podatkowa na zakup nowych technologii. Przedsiębiorstwa działające jako prywatne organizacje badawcze mogą ubiegać się o status centrum badawczo-rozwojowego, który uprawnia do odpisów podatkowych na fundusz innowacyjny w przedsiębiorstwie.

Instrumentom finansowym wspierającym współpracę między publicznym sektorem badawczo-rozwojowym a przedsiębiorstwami muszą towarzyszyć zmiany w organizacji publicznej sfery badawczo-rozwojowej. Celem zmian musi być koncentracja działalności badawczo-rozwojowej na potrzebach przedsiębiorstw oraz poprawa efektywności wykorzystania środków publicznych.

W działaniach wspierających innowacyjność promowane będą mechanizmy kreujące popyt na innowacje, takie jak zamówienia publiczne.

W ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka przewiduje się podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez dofinansowanie przedsięwzięć w zakresie wdrażania wyników prac B+R oraz własnych lub nabytych nowych technologii, uruchomienia produkcji nowych wyrobów lub ulepszenia wyrobów produkowanych w oparciu o tę technologię. Ponadto przewiduje się dofinansowanie doradztwa i inwestycji niezbędnych do prowadzenia przez przedsiębiorców działalności B+R oraz początkowych inwestycji obejmujących w szczególności zastosowanie, nowych w skali kraju, wysoko innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych oraz technologicznych w produkcji i usługach, w tym prowadzących do zmniejszania szkodliwego oddziaływania na środowisko i zwiększających liczbę nowo tworzonych miejsc pracy.

Podniesieniu poziomu innowacyjności przedsiębiorstw służyć będzie także dofinansowanie badań naukowych, prac rozwojowych i zintegrowanych projektów badawczych mających na celu zdynamizowanie zrównoważonego rozwoju przemysłu oraz dofinansowanie projektów badawczych i przedsięwzięć technicznych, technologicznych i organizacyjnych ukierunkowanych na bezpośrednie i praktyczne zastosowanie w przemyśle.

Ponadto promowana będzie współpraca między przemysłem oraz krajowymi i zagranicznymi jednostkami badawczymi, poprzez doskonalenie kompetencji pracowników naukowo-badawczych oraz zainteresowanie studentów i doktorantów działalnością naukową w dziedzinach ważnych dla rozwoju przemysłu. Inicjowanie działalności innowacyjnej odbywać będzie się poprzez identyfikowanie i weryfikację innowacyjnych pomysłów o dużym potencjale rynkowym, wsparcie tworzenia na ich bazie przedsiębiorstw oraz początkową fazę ich rozwoju, zasilenie funduszy kapitałowych oraz aktywację rynku inwestorów prywatnych. Zwiększeniu potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw służyć będzie również wsparcie ośrodków innowacyjności (m. in. parków naukowo-technologicznych, inkubatorów technologicznych, centrów transferu technologii) zlokalizowanych na obszarach o największym potencjale rozwojowym oraz wsparcie budowy i rozwoju sieci otoczenia biznesu o znaczeniu ponadregionalnym świadczących usługi w zakresie działalności innowacyjnej przedsiębiorców.

Istotnym instrumentem wpływającym wzrost innowacyjności gospodarki polskiej jest Przedsięwzięcie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Inicjatywa technologiczna I”. Planowane jest przeprowadzenie kilku edycji tego Przedsięwzięcia, które zakłada współpracę środowisk nauki i biznesu w celu budowania nowoczesnej gospodarki w oparciu o polskie osiągnięcia naukowo-techniczne. Efektem jego będzie m.in. powstanie nowych przedsiębiorstw w obszarach nowoczesnych technologii i zwiększenie liczby wyspecjalizowanych miejsc pracy.

Polskie przedsiębiorstwa będą mogły także korzystać z instrumentów wspólnotowych określonych w Siódmym Programie Ramowym Wspólnoty Europejskiej Badań i Rozwoju Technologicznego i Demonstracji (2007-2013).

6.2. Kapitał ludzki

Kapitał ludzki jest podstawą wzrostu gospodarczego i czynnikiem spójności społecznej co zostało ujęte w dokumencie „Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015” przyjętym przez Radę Ministrów w listopadzie 2006 r.

Dla wprowadzania istotnych zmian technologicznych i organizacyjnych w przedsiębiorstwach niezbędne jest dysponowanie odpowiednim potencjałem ludzkim. Przemiany technologiczne i procesy restrukturyzacyjne zachodzące w gospodarce (w przedsiębiorstwach) przyczyniają się, a często wręcz wymuszają zmiany w systemie i zakresie kształcenia oraz ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych jest kluczową kwestią sektorów przemysłu wytwórczego. Bardzo często przyczyną nierozszerzania działalności przemysłowej jest niedobór wykwalifikowanych pracowników. Dlatego też istotne znaczenie dla przemysłu mają działania zmierzające do udoskonalenia kapitału ludzkiego poprzez podnoszenie kwalifikacji pracowników. Jakość kapitału ludzkiego rozumianego jako poziom wykształcenia i umiejętności wymaga udoskonalenia. Poziom wykształcenia społeczeństwa musi odpowiadać wymogom gospodarki opartej na wiedzy. Wiedza staje się coraz bardziej dominującym czynnikiem w wytwarzaniu towarów i usług oraz podnoszeniu ich innowacyjności.

Potrzeby podnoszenia kwalifikacji wynikają między innymi ze zwiększenia liczby wysoko wykwalifikowanego personelu w określonych dziedzinach, zmniejszenia rozbieżności między kwalifikacjami oferowanymi przez edukację a potrzebami przemysłu. Wymusza to zapewnienie lepszych programów odbywania staży i kształcenia zawodowego.

Ważne jest przy tym usprawnienie systemu prognozowania popytu na pracę, aby umiejętnie dostosować oferty edukacyjne do potrzeb rynku pracy i zapobiec migracji młodych, wykształconych ludzi. Podniesienie jakości edukacji w szkołach na wszystkich szczeblach oraz ustawiczne doksztalcanie się osób dorosłych (tzw. uczenie się przez całe życie) zmniejszy zagrożenie bezrobociem. Edukacja zawodowa powinna umożliwiać uzyskanie specjalizacji zawodowej uznawanej we wszystkich państwach UE.

Innym ważnym aspektem doskonalenia kapitału ludzkiego jest aktywizacja zawodowa mająca na celu zrównanie szans na rynku pracy: bezrobotnych, absolwentów, kobiet, osób niepełnosprawnych. Aktywizacja bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym powinna odbywać się na rzecz przekwalifikowania lub podnoszenia kwalifikacji. Zwiększenie aktywności na rynku pracy jest konieczne również ze względu na przewidywany spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Kluczowe znaczenie w procesie przygotowania kapitału ludzkiego zdolnego do funkcjonowania w gospodarce opartej na wiedzy powinien odegrać usprawniony system przepływu informacji między partnerami społecznymi.

Ponadto ważnym elementem rynku pracy jest wspieranie inicjatyw promujących bezpieczeństwo i higienę pracy w przedsiębiorstwach oraz rozwoju edukacji i szkoleń w tym zakresie.

Zmianom zachodzącym na rynku pracy powinno towarzyszyć zróżnicowanie form zatrudnienia np. samozatrudnienie, praca na część etatu, działalność na podstawie umów cywilnoprawnych, telepraca oraz praca sezonowa.

Instrumentem wsparcia w ramach tego obszaru jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który ma na celu podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez zwiększenie inwestowania w kapitał ludzki, w tym aktywizację zawodową bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, podniesienie jakości i efektywności kształcenia, lepsze wykorzystanie potencjału szkolnictwa na rzecz wzrostu gospodarczego.

Dopasowanie systemu kształcenia do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy będzie realizowane w oparciu o monitoring zapotrzebowania na określone zawody oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku.

Realizacja tego celu odbywać będzie się przez promowanie nowych form i metod organizacji, planowania i realizacji strategii, doskonalenia zawodowego oraz opracowywanie standardów zarządzania procesami w przedsiębiorstwach, wspieranie doradztwa i szkoleń ogólnych i specjalistycznych dla pracowników przedsiębiorstw oraz upowszechnianie nowych form kształcenia, w tym e-learningu. Zwiększeniu konkurencyjności przedsiębiorstw służyć będzie również podnoszenie jakości usług szkoleniowych i doradczych świadczonych dla wspierania przedsiębiorczości. Podniesienie jakości i efektywności kształcenia możliwe będzie przez rozwój i modernizację systemu kształcenia oraz dostosowanie go do potrzeb rynku i wymogów nowoczesnej gospodarki, zwłaszcza ukierunkowanie kształcenia na podnoszenie kompetencji w zakresie nauk związanych z przemysłem oraz rozwój systemu i modelu kształcenia się przez całe życie. Duże znaczenie będzie miało także promowanie mobilności, elastyczności zawodowej i przedsiębiorczości oraz udzielanie wsparcia niezbędnego do podjęcia działalności gospodarczej, promowanie współpracy i transferu wiedzy między sektorem nauki a sektorem przemysłu jak również wsparcie przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacji, zwłaszcza zwolnień monitorowanych oraz pomoc w zarządzaniu zmianami.

6.3. Uproszczenie i poprawa systemu regulacji prawnych

Lepsze stanowienie prawa jest jednym z najważniejszych obszarów mających istotny wpływ na funkcjonowanie krajowego przemysłu. Obowiązujące akty prawne są bardzo często niejednoznaczne i powodują zakłócenia w funkcjonowaniu rynku. Niska jakość regulacji utrudnia procesy innowacyjne, stwarza zbędne bariery dla produkcji przemysłowej i inwestycji oraz ogranicza efektywność ekonomiczną. Brak w Polsce solidnych podstaw w systemie regulacyjnym, czyli niska jakość prawa gospodarczego jest jednym z kluczowych problemów rozwoju przedsiębiorstw przemysłowych. Istniejące bariery i obciążenia administracyjne, czyli szeroko rozumiana biurokracja, niwelują przedsiębiorczość i ograniczają możliwości rozwojowe polskiego przemysłu.

Adekwatnym do obecnej sytuacji rozwiązaniem jest rozpoczęta gruntowna i kompleksowa reforma systemu regulacyjnego w Unii Europejskiej (inicjatywa „Better Regulation”) oraz w Polsce co znalazło wyraz w przyjętym przez Radę Ministrów w lipcu 2006 r. dokumencie „Program Reformy Regulacji”. Reforma ta obejmuje usprawnienie zasad tworzenia prawa z wykorzystaniem instrumentu oceny skutków regulacji. Umożliwi to zwiększenie efektywności i przejrzystości tworzenia przepisów prawnych. W efekcie prawo będzie bardziej zrozumiałe i mniej kosztowne dla przedsiębiorców. Istotą systemu lepszego stanowienia prawa jest analiza problemu, jeszcze przed przygotowaniem treści aktu prawnego. Ma ona wskazać, czy faktycznie trzeba akt prawny tworzyć lub nowelizować oraz

jakie będą korzyści wprowadzonych zmian i czy uzasadniają związane z tym prawem koszty dla przedsiębiorców i obywateli.

Drugim istotnym elementem tej reformy jest wprowadzenie systemu pomiaru obciążeń administracyjnych, jakie niesie dana regulacja. Dzięki wykorzystaniu nowoczesnej metodologii, możliwe będzie wskazanie ile czasu i jakie koszty ponoszą przedsiębiorcy w związku z obowiązkami tworzenia i przekazywania różnego rodzaju dokumentacji do administracji i innych podmiotów. Redukcja obciążeń administracyjnych zmniejszy koszty działalności przedsiębiorstw oraz przyczyni się do ograniczenia liczby procedur i dokumentacji wymaganej do prowadzenia działalności gospodarczej. W tym zakresie rozpoczęto już intensywne działania.

W 2006 r. Ministerstwo Gospodarki dokonało przeglądu przepisów prawa pracy (14 aktów prawnych), usług turystycznych (ustawa o usługach turystycznych), pomocy publicznej (7 aktów prawnych), bezpieczeństwa produktów (7 aktów prawnych) oraz ochrony środowiska (ustawa Prawo Ochrony Środowiska).

W 2007 r. pomiary kosztów biurokracji zostaną rozszerzone na inne obszary prawa (planowanie przestrzenne, zabezpieczenie społeczne, całość przepisów ochrony środowiska). W 2008 r. rozpocznie się tzw. pomiar bazowy dla wszystkich przepisów prawa gospodarczego. Wszystkie resorty tworzące przepisy gospodarcze będą zobowiązane do zidentyfikowania i zmierzenia obciążeń biurokratycznych w stworzonych przez nie przepisach. Następnie zostanie podjęta decyzja w sprawie wyznaczenia globalnego wskaźnika redukcji obciążeń tak, jak uczyniło to już kilka państw (m.in. Holandia, Dania, Szwecja, Wielka Brytania).

Udoskonalenie prawa i eliminacja obciążeń administracyjnych może w istotny sposób przyczynić się do rozwoju krajowego przemysłu.

Proces poprawy jakości prawa obejmuje również usprawnienie sposobu wdrażania prawa wspólnotowego. Spowoduje to wyeliminowanie sytuacji, w których prawo krajowe nakłada na przedsiębiorców większe koszty niż jest to określone w przepisach wspólnotowych.

W ramach tego obszaru realizowane będą działania związane z wprowadzeniem systemu pomiaru i eliminacji obciążeń regulacyjnych oraz określeniem priorytetowych aktów prawnych wymagających uproszczenia. Istotną rolę będą miały także poprawa jakości tłumaczeń specjalistycznych dokumentów unijnych, wdrożenie elektronicznej platformy usług dla przedsiębiorców oraz usprawnienie sądownictwa gospodarczego.

6.4. Ochrona środowiska – zrównoważony rozwój

Zgodnie z zaleceniami UE oraz dokumentami rządowymi, m.in. projektem Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, Strategią zmian wzorców produkcji i konsumpcji na sprzyjające realizacji zasad trwałego, zrównoważonego rozwoju⁹, Strategią wdrażania w Polsce Zintegrowanej Polityki Produktowej wraz z Programem wykonawczym czy Krajowym Planem Działań na rzecz Technologii Środowiskowych, zagadnieniem o strategicznym znaczeniu jest podejmowanie działań przynoszących korzyści zarówno gospodarce, jak i środowisku, realizującym tym samym strategię obopólnej korzyści (*ang. win-win strategy*) i uwzględniającym kwestie nowych źródeł energii.

⁹ W 2008 roku Ministerstwo Gospodarki planuje przygotowanie programu wykonawczego do „Strategii..”

Oddziaływanie polityki przemysłowej w niniejszym obszarze powinno również sprzyjać kreowaniu proekologicznych postaw wśród przedsiębiorców.

W tym kontekście, szczególnie istotne jest wdrażanie Systemów Zarządzania Środowiskowego (SZŚ), zarówno formalnych, certyfikowanych na zgodność z wymaganiami normy ISO 14001 lub zarejestrowanych w systemie Systemie Eko-Zarządzania i Audytowania (EMAS – Eco Management and Audit Scheme), jak i nieformalnych (np. w ramach Programu Czystszej Produkcji oraz Odpowiedzialność i Troska), w znacznym stopniu przyczyniających się do kształtowania świadomości ekologicznej oraz współodpowiedzialności za stan środowiska na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej.

Wdrożenie SZŚ¹⁰ umożliwia nie tylko systematyczne doskonalenie procesów i rozwiązań systemowych w organizacji oraz zapewnienie zgodności z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony środowiska, lecz także optymalizację wykorzystania zasobów organizacji, co w konsekwencji może prowadzić do ograniczenia kosztów m.in. energii i materiałów oraz obniżenia opłat za korzystanie ze środowiska, a także ewentualnych kar.

Niezwykle istotna jest również potrzeba wspierania badań naukowych oraz dyfuzji technologii bardziej przyjaznych środowisku, a także wykorzystanie istniejącej pozycji UE jako lidera na rynkach usług i technologii z zakresu ochrony środowiska.

W sposób priorytetowy traktowane powinno być ograniczenie energo-, materiało- i wodochłonności procesów technologicznych, wyrobów i usług, jak również wzrost efektywności wykorzystania surowców/zasobów naturalnych, w tym zasobów wodnych w gospodarce, zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, w tym zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz wdrażanie programów naprawczych dostosowujących technologie do najlepszych dostępnych technik (BAT– Best Available Technology).

Nowa polityka chemiczna UE zawarta w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji ds. Chemikaliów, przygotowywanym przez Dyрекcję generalną ds. przedsiębiorstw i środowiska, zakłada, że substancje chemiczne wykorzystywane lub wprowadzane na rynek w UE, powyżej określonych ilości, zostaną poddane procedurze rejestracji oraz - zależnie od sytuacji – ocenie, dopuszczeniu lub ograniczeniu. Pakiet REACH zmierza do ustanowienia ogólnej równowagi pomiędzy trzema filarami zrównoważonego rozwoju (ekonomicznym, społecznym, środowiskowym), jednak może on nieść ze sobą konsekwencje dla niektórych producentów/importerów. Istnieje możliwość wzrostu cen na niektóre substancje i preparaty chemiczne. Można również przewidywać wycofanie z rynku preparatów niskowartościowych.

Równie istotna pozostaje także potrzeba szerszego stosowania metodyki oceny cyklu życia (*ang. Life Cycle Assessment – LCA*), a także dalszy rozwój oznakowania ekologicznego i deklaracji środowiskowych produktów, umożliwiającących konsumentom dokonanie świadomego wyboru wyrobów i usług.

Podjęmowanie dobrowolnych zobowiązań w zakresie społecznej odpowiedzialności (*ang. Corporate Social Responsibility – CSR*) oraz formułowanie zielonych strategii marketingowych umożliwia zbudowanie sukcesu przedsiębiorstwa poprzez odpowiednią politykę kształtowania produktu, komunikacji, zawierania umów i dystrybucji, a także przyczynia się do poprawy wizerunku firmy.

¹⁰ zarówno formalnego, certyfikowanego na zgodność z wymaganiami normy ISO 14001 lub zarejestrowanego w systemie EMAS jak i nieformalnego np. w ramach programu Czystszej Produkcji (CP).

Jednocześnie promowanie przez rząd tzw. „zielonych zamówień publicznych” tj. uwzględniania kryteriów środowiskowych przy przetargach finansowanych ze środków publicznych¹¹ może w sposób istotny przyczynić się do poszerzenia rynku technologii dla przemysłu ochrony środowiska i sektora usług okołosrodowiskowych.

Idea wspierania wzrostu gospodarczego realizowana w ramach horyzontalnej polityki przemysłowej podejmowana będzie w świetle zasad zrównoważonego rozwoju, którego jednym z celów jest wspieranie ochrony i poprawa stanu środowiska przyrodniczego. Wsparcie w ramach tego obszaru będzie miało na celu podniesienie konkurencyjności przemysłu przy zapewnieniu ochrony i poprawy stanu środowiska.

W ramach tego obszaru będą realizowane instrumenty związane ze wspieraniem projektów inwestycyjnych zmniejszających negatywne oddziaływanie przemysłu na środowisko, w tym racjonalizacja gospodarki zasobami środowiska, m.in. poprzez dostosowanie istniejących instalacji do wymogów BAT, zwiększenie udziału odpadów poużytkowych i niebezpiecznych poddawanych procesom odzysku oraz rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego (audyty, certyfikaty). Istotnym instrumentem będzie również wspieranie projektów szkoleniowych oraz kampanii informacyjno-promocyjnych mających na celu podnoszenie kwalifikacji oraz kształtowanie proekologicznych postaw społecznych.

Istotnym aspektem jest zwiększenie roli wiedzy i innowacyjności w procesie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego, ułatwienie procesu wdrażania nowych technologii środowiskowych i ekoinnowacji w gospodarce, budowa społeczeństwa opartego na wiedzy, zapewnienie konkurencyjności rynku.

Realizacja tego zadania jest możliwa dzięki wzrostowi środków przeznaczonych na badania naukowe i prace rozwojowe, restrukturyzację jednostek badawczo-rozwojowych. W celu zwiększenia efektywności ich działania oraz stymulację współpracy z sektorem przedsiębiorstw. Reforma sektora B+R, wprowadzenie polityk dot. atrakcyjności oraz maksymalizacja korzyści ze średnio i wysoce nowoczesnych inwestycji może przyczynić się do uznania Europy światowym liderem ds. ekoinnowacji oraz nowej ekologicznej polityki przemysłowej bazującej na obecnie realizowanych działaniach.

Dodatkowo działania proekologiczne będą wspierane w ramach krajowego systemu funduszy ekologicznych m.in. przez: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie, powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (ze środków pochodzących z opłat i kar za korzystanie ze środowiska), Fundację EkoFundusz (ze środków pochodzących z zamiany części długu zagranicznego - tzw. ekokonwersji), Bank Ochrony Środowiska S.A. (preferencyjne kredyty o niższym niż komercyjna stopa oprocentowaniem).

6.5. Dostęp do kapitału

Pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania jest warunkiem nie tylko rozpoczęcia działalności gospodarczej, ale przede wszystkim podejmowania działań związanych ze wzrostem i rozwojem przedsiębiorstw przemysłowych. Problemy z dostępem do kapitału blokują przedsiębiorstwa w podejmowaniu nowych wyzwań rozwojowych. Zagadnienia te są jednym z kierunków strategicznych wskazanych w dokumencie strategicznym „Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013”. Za strategiczne obszary wsparcia uznano: ułatwianie dostępu do kapitału na przedsięwzięcia innowacyjne, wspieranie powstawania przedsiębiorstw opartych na nowoczesnych technologiach oraz zachęty

¹¹ por. Krajowy Plan Działań w zakresie Zielonych Zamówień Publicznych na lata 2007-2009 (projekt).

podatkowe motywujące do ponoszenia nakładów na działalność innowacyjną. Szczególnie małe i średnie przedsiębiorstwa, dominujące w przemyśle, mają duże trudności w uzyskiwaniu dostępu do kredytów, które są im niezbędne do rozpoczęcia nowej działalności. Istotnym problemem jest również dostęp do kapitału w początkowej fazie rozwoju produktu czy wdrażania innowacyjnych rozwiązań, jak również szybki i prosty dostęp do kapitału obrotowego. Przedsiębiorcy często rezygnują z ubiegania się o kredyty, ponieważ procedury bankowe są uciążliwe, a oni nie zawsze dysponują odpowiednimi zabezpieczeniami majątkowymi. Zajęcie asekuracyjnej postawy przez banki, wynika przede wszystkim z oceny dokumentów składanych w banku przez przedsiębiorców (planów biznesowych, programów restrukturyzacji itp.) i ogólnie dostępnych informacji na temat danego sektora czy przedsiębiorstwa w mediach. Polepszenie wizerunku krajowego przemysłu prezentowanego w mediach jest niezbędne w celu zainteresowania inwestorów. Należy dążyć do informowania i upowszechniania osiągnięć poszczególnych sektorów oraz przedsiębiorstw.

Inną barierą dostępu do kapitału jest mała znajomość dostępnych instrumentów wsparcia jak również brak umiejętności ich wykorzystania. Firmy niewiele o nich wiedzą, a informacje o nich nieczęsto bezpośrednio do nich docierają, szczególnie w przypadku przedsiębiorstw nie zrzeszonych w organizacjach branżowych. Pomocne przy korzystaniu z tych instrumentów są istniejące informatory i przewodniki uwzględniające rozwiązania stanowiące najlepszą praktykę, opracowywane na bazie zdobytych przez przedsiębiorców doświadczeń.

Brak w Polsce rozwiniętej infrastruktury wspierającej komercjalizację wyników prac badawczo-rozwojowych, w tym funduszy podwyższonego ryzyka opartych na publiczno-prywatnym kapitale powoduje, że inwestowanie w nowe technologie jest rzadko podejmowane przez przedsiębiorców. Problemem jest również brak instrumentów wsparcia, stymulujących powstawanie firm tworzonych w oparciu o nowe w skali świata rozwiązania technologiczne. Istotną kwestią jest również wykorzystanie środków publicznych, za pośrednictwem systemu zamówień publicznych, do kreowania popytu na innowacje.

Wsparcie w ramach tego obszaru będzie miało na celu ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do kapitału. Instrumentami realizacji będzie doradztwo dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza w zakresie dostępu do źródeł finansowania ich działalności, wsparcie kapitałowe początkowej fazy wzrostu przedsiębiorstw (rozruch i ekspansja) tworzonych w oparciu o innowacyjne rozwiązania oraz pomysły o dużym potencjale rynkowym, tworzenie dogodnych warunków inicjowania współpracy inwestorów prywatnych z przedsiębiorcami poszukującymi środków finansowych na realizację innowacyjnych przedsięwzięć oraz wsparcie inwestycji technologicznych. Kredytobiorcy, którzy nie mają wystarczającego zabezpieczenia przy zaciąganiu kredytów lub nie chcą przedstawiać własnych, drogiego zabezpieczeń, będą mogli to zabezpieczenie otrzymać w postaci poręczenia lub gwarancji udzielanych w oparciu o właściwe państwowe fundusze celowe.. Celem tego działania jest wspieranie polskich przedsiębiorców i samorządów w łatwiejszym dostępie do kredytów bankowych pozwalających na rozwój działalności m. in. poprzez finansowanie inwestycji, tworzenie nowych miejsc pracy czy umożliwienie realizacji kontraktów eksportowych.

W „Programie ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji na lata 2007-2013” (CIP) przewidziany został instrument SMEG (system poręczeń). Program CIP jest ukierunkowany na wyzwania w sposób proporcjonalny i zgodny z zasadą pomocniczości, a wszystkie dziedziny objęte programem CIP stanowią wspólną odpowiedzialność Państw Członkowskich i Wspólnoty. Program ten ma zastosowanie tylko tam, gdzie wyraźna europejska wartość dodana zaistnieje w działaniach poprzez instrumenty wspólnotowe w celu poprawy wyników

na poziomie narodowym i niższym w celu osiągnięcia celów wspólnotowych. W ramach tego programu przewiduje się bezpośrednie i pośrednie wsparcie dla przedsiębiorców w ramach trzech filarów: ekoinnowacje, społeczeństwo informacyjne oraz małe i średnie przedsiębiorstwa.

Ważnym aspektem jest poprawa dostępności do zewnętrznych pozabankowych źródeł finansowania inwestycji. Realizowane jest to przez wzmocnienie funduszy pożyczkowych, poręczeniowych oraz uruchomienie wsparcia funduszy venture capital dostarczających kapitał na innowacyjne przedsięwzięcia rozwojowe MSP.

6.6. Rynki zbytu

Polityka handlowa jest jednym z kluczowych elementów warunkujących rozwój gospodarki w erze postępującej globalizacji. Jej rola szczególnie wzrosła po akcesji Polski do UE w 2004 r. Polska, występując obecnie jako jeden z 27 krajów członkowskich UE, zyskała znacznie lepsze szanse na forsowanie swych interesów gospodarczych, zarówno na forum multilateralnym, jak i bilateralnym. Kluczową rolę odgrywa tu Światowa Organizacja Handlu WTO oraz umowy w ramach tzw. stref wolnego handlu, których UE – w tym Polska - jest stroną.

Kolejne rundy negocjacyjne WTO, w wyniku których następuje liberalizacja taryf celnych, stwarzają możliwość rosnącej ekspansji eksportowej unijnych, w tym polskich producentów. Podobnie rzecz się ma z już zawartymi oraz negocjowanymi przez UE umowami o wolnym handlu, w tym z krajami basenu morza Śródziemnego (Euromed¹²), krajami Mercosur (Brazylia, Argentyna, Paragwaj, Urugwaj, Wenezuela) oraz krajami Zatoki Perskiej (GCC – Bahrajn, Kuwejt, Oman, Katar, Arabia Saudyjska, Zjednoczone Emiraty Arabskie).

Trwająca obecnie kolejna Runda wielostronnych negocjacji handlowych WTO – Agenda Rozwojowa Runda Doha (DDA WTO) została zapoczątkowana w 2001 r.

Przyspieszenie negocjacji DDA WTO oznacza dla UE, w tym Polski realną szansę dalszej poprawy dostępu do rynku krajów trzecich w szczególności w zakresie towarów przemysłowych i świadczenia usług. W zakresie dostępu do rynku krajów trzecich dużą rolę odgrywają obecnie bariery pozataryfowe (tzw. *Non Tariff Barriers* – NTBs), głównie o charakterze fitosanitarnym i weterynaryjnym. Znoszenie barier typu NTBs, poza oczywistą liberalizacją celną to także argument dla Polski, której zależy na utrzymaniu i zwiększaniu poziomu sprzedaży towarów przemysłowych na rynku unijnym, z których znaczący procent jest następnie reeksportowany poza UE w ramach tzw. handlu wewnątrz korporacyjnego dużych korporacji ponadnarodowych.

Poza WTO pozostają nadal Federacja Rosyjska, Ukraina, Kazachstan, Białoruś, Azerbejdżan, Tadżykistan, Uzbekistan. Ich przystąpienie do WTO oznaczać będzie ustabilizowanie warunków handlu z tymi krajami, unormowanie stosowania narzędzi regulacji wymiany towarowej oraz stworzenie jasnych reguł postępowania w zakresie szeregu kwestii objętych regulacjami WTO.

W przypadku Rosji, Ukrainy i Kazachstanu oraz pozostałych krajów w akcesji – ze szczególnym uwzględnieniem pozostałych krajów postradzieckich (w tym Azerbejdżanu, Tadżykistanu, Uzbekistanu) przedstawiciele Polski aktywnie wspierają Komisję Europejską w promowaniu problematyki ułatwień w handlu, która jest nowym obszarem negocjacyjnym w ramach Rundy DDA WTO. Kwestie te nadal powinny być przez Polskę podnoszone w odniesieniu do tych krajów.

¹² Tunezja, Izrael, Maroko, Jordania, Egipt, Algieria, Liban, Syria i Autonomia Palestyńska

Polska zaczęła popierać ideę możliwości zawarcia w przyszłości porozumień o wolnym handlu przez UE z krajami postradzieckimi, będącymi producentami nośników energii. W naszym przekonaniu kraje te z racji rosnących zasobów finansowych będą interesującym rynkiem zbytu towarów. Są one również krajami, których znaczenie będzie rosło na globalnej mapie interesów gospodarczych z racji posiadanych zasobów ropy i gazu. Z tego względu istotne jest ich związanie z UE i zapobiegnięcie aby wcześniej nie zostało to zrobione przez Chiny i inne kraje azjatyckie. Jak na razie to podejście nie jest szerzej podzielane przez inne kraje unijne.

Ponadto Unia Europejska przewiduje zawarcie nowych umów o strefach wolnego handlu (SWH) z niektórymi pozaunijnymi krajami trzecimi. Umowy te będą porozumieniami handlowymi „nowej generacji”, co oznacza, że obejmą:

- jak najszerszy zakres towarowy,
- jak najgłębszą liberalizację handlu towarami, usługami i inwestycjami,
- eliminację barier pozataryfowych i włączenie do umowy kwestii regulacyjnych,
- specjalny rozdział dotyczący handlu i zrównoważonego rozwoju.

Negocjacje umów o wolnym handlu będą prowadzone z partnerami, o których wyborze zadecyduje potencjał ich rynków, poziom ochrony stosowany wobec towarów unijnych oraz zawarte i rozpoczęte negocjacje SWH z konkurentami UE. Negocjacje będą prowadzone m. in. z następującymi partnerami:

Kraje Azji: Indie, Korea Południowa, Kraje członkowskie Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), czyli Brunei Darussalam, Indonezja, Malezja, Filipiny, Singapur, Tajlandia oraz Wietnam

Kraje Ameryki Łacińskiej: kraje członkowskie Andyjskiej Wspólnoty Narodów, czyli Boliwia, Ekwador, Kolumbia i Peru oraz kraje regionu Ameryki Środkowej, do którego należą Gwatemala, Honduras, Kostaryka, Nikaragua, Panama i Salwador.

Trwają również prace nad nową Umową o Partnerstwie i Współpracy z Chinami. Wsparcie w ramach tego obszaru będzie miało na celu wspieranie kontaktów handlowych przedsiębiorców z partnerami zagranicznymi, w tym doradztwo i szkolenia w zakresie promocji sprzedaży za granicę, badania rynków zagranicznych, udział w imprezach targowo-wystawienniczych, budowa i rozwój internetowego systemu obsługi przedsiębiorców poszukujących partnerów handlowych oraz możliwości podjęcia inwestycji na terenie Polski, wsparcie inwestorów za pomocą sieci centrów obsługi.

Pomocne w nawiązywaniu kontaktów handlowych przez polskich przedsiębiorców mogą być wydziały promocji handlu i inwestycji przy polskich ambasadach zagranicą.

Istotnym instrumentem wspierania konkurencyjności eksportowej przedsiębiorstw są również:

- gwarantowane przez Skarb Państwa ubezpieczenia eksportowe,
- dopłaty do oprocentowania kredytów eksportowych o stałych stopach procentowych,
- międzyrządowe umowy kredytowe finansujące eksport krajowych towarów i usług.

Duże znaczenie będzie miało także promowanie wizerunku Polski oraz polskich produktów na rynku międzynarodowym.

6.7. Technologie informacyjne i telekomunikacyjne

Technologie informacyjne i telekomunikacyjne (ICT) stymulują zmiany w organizacji i modelach biznesowych w przedsiębiorstwach pobudzając ich innowacyjność oraz wpływając na racjonalizację produkcji, lepsze dostosowanie do potrzeb klientów i efektywność dystrybucji produktów oraz podniesienie jakości usług. Skuteczne zarządzanie

informacją jest elementem kluczowym dla wzrostu wydajności, jakości i zachowania konkurencyjności, zwłaszcza dla poprawy zarządzania łańcuchem dostaw, wymiany informacji, tworzenia sieci wirtualnych, przetwarzania małych partii i ograniczenia opóźnień produkcyjnych. Dynamiczny rozwój technologii informacyjno-telekomunikacyjnych z jednej strony stanowi wsparcie dla procesów globalizacji, z drugiej zapewnia nową jakość współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem a jego otoczeniem w oparciu o elektroniczny obieg dokumentów, dostęp do źródeł danych oraz nieograniczoną dostępność czasową i terytorialną. Wdrożenia rozwiązań elektronicznego biznesu w sferze operacyjnej i organizacyjnej oraz zwiększenie dostępności usług elektronicznych świadczonych sobie wzajemnie przez przedsiębiorstwa B2B (business to business) przynoszą znaczną obniżkę kosztów obsługi dokumentów, kosztów zakupów, wyboru dostawców, poprawiają obsługę klienta oraz wspomagają proces planowania i kontroli. Ponadto wdrożenie systemów tego rodzaju umożliwia prowadzenie detalicznego handlu elektronicznego dostępnego przez sieć internetową.

Wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, jak również szerszy dostęp do informacji poprawia również relację przedsiębiorstw i administracji publicznej (usługi publiczne dla przedsiębiorstw) co zostało określone w przyjętym przez Radę Ministrów w czerwcu 2005 r. dokumencie „Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do 2013 roku oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020”.

W ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka prowadzone będzie również wsparcie rozwoju aplikacji informatycznych w przedsiębiorstwach poprzez inwestycje związane z projektami informatycznymi służącymi wdrażaniu nowych rozwiązań organizacyjnych, rozwojowi oprogramowania do wprowadzenia innowacji technicznych, uruchomieniu platform usług elektronicznych oraz projektami polegającymi na utrzymaniu i rozwoju nowoczesnej infrastruktury informatycznej nauki, zaawansowanych usług teleinformatycznych dla środowiska naukowego.

W ramach tego instrumentu przewidziano wspieranie eUsług między przedsiębiorstwami (B2B), budowę współpracujących elektronicznych platform usług publicznych, na których dostępne będą eUsługi dla obywateli i przedsiębiorstw m.in.: podatki, zamówienia publiczne, rejestracja działalności gospodarczej oraz wsparcie dla przedsiębiorstw świadczących eUsługi. Przewidziane jest również wsparcie dla przedsiębiorców wchodzących na rynek usług prowadzonych w formie elektronicznej. Istotną kwestię, warunkującą dostęp do usług, o których mowa powyżej, jest upowszechnianie szerokopasmowego dostępu do Internetu na terenie całego kraju. Przewiduje się wsparcie dla działań związanych z budową niezbędnej dla tego celu infrastruktury.

6.8. Ochrona własności przemysłowej

Kwestie związane z własnością intelektualną, a w szczególności własnością przemysłową są jednym z kierunków strategicznych wskazanych w dokumencie „Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013”. Za strategiczne obszary wsparcia uznano: zarządzania własnością intelektualną, ochronę patentową poza granicami Polski oraz usprawnienie procesu uzyskiwania ochrony w Polsce. Jednocześnie wzornictwo przemysłowe zostało wskazane jako obszar szczególnej szansy dla poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw.

Dla przedsiębiorstw możliwość ochrony swojej własności przemysłowej na rynkach międzynarodowych jest warunkiem udziału w globalnej gospodarce. Oprócz samej ochrony niezwykle ważne jest przeciwdziałanie procederowi podrabiania towarów, zwalczaniu fałszerstw, oznaczaniu pochodzenia produktów oraz nadzorowaniu rynku. Naruszanie praw

własności przemysłowej zagraża konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz może stwarzać zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, zaś ich przestrzeganie stymuluje innowacje i jest bazą do podejmowania decyzji inwestycyjnych.

Z prawem własności przemysłowej wiąże się uzyskanie praw wyłącznych, z których wciąż w niskim stopniu zdają sobie sprawę przedsiębiorstwa funkcjonujące na rynku oraz zatrudnieni w nich twórcy. Do poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw przyczynia się zwiększenie udziału twórców w efektach prac oraz system zachęt dla przedsiębiorców, którzy chcieliby wykorzystywać takie rozwiązania.

Wsparcie w ramach tego obszaru będzie miało na celu zwiększenie świadomości przedsiębiorstw w zakresie ochrony oraz korzyści wynikających z wykorzystania praw własności przemysłowej. Instrumenty w ramach tego obszaru obejmować będą wsparcie wykorzystania praw własności przemysłowej oraz praw autorskich i pokrewnych przez przedsiębiorstwa, w szczególności starających się o ochronę poza granicami Polski. Wyróżnić należy wsparcie, które udzielane będzie na wykorzystanie wzornictwa przemysłowego dla podnoszenia konkurencyjności produktów polskich przedsiębiorstw. Wspierane będą także działania związane z ochroną własności przemysłowej tworzonej w ośrodkach badawczych mających siedzibę w Polsce w wyniku prac badawczo-rozwojowych dofinansowanych z budżetu nauki.

Na forum Unii Europejskiej prowadzone będą działania na rzecz jednolitego systemu ochrony patentowej i dochodzenia swoich praw w tym zakresie w krajach członkowskich UE. Rząd Polski popiera koncepcje tzw. Patentu wspólnotowego gwarantującego tani, dostępny dla wszystkich i pewny system ochrony patentowej w krajach UE.

7. Realizacja horyzontalnej polityki przemysłowej

Pierwszym efektem pracy nad horyzontalną polityką przemysłową, która przedstawia zintegrowane podejście do funkcjonujących polityk i scala działania podejmowane przez różne resorty będzie opracowanie przez Ministerstwo Gospodarki, we współpracy z innymi instytucjami, zbiorczego zestawienia dostępnych instrumentów wsparcia. Zbiorcze zestawienie przygotowane zostanie w terminie trzech miesięcy od przyjęcia „Koncepcji ...” przez Radę Ministrów. Zgromadzone informacje zamieszczone zostaną na stronie internetowej MG poświęconej Horyzontalnej Polityce Przemysłowej. Strona ta, oprócz przedmiotowej koncepcji zawierać będzie odnośniki do stron internetowych poszczególnych strategii i programów rządowych, o których mowa w dokumencie, a także inne informacje dla przedsiębiorców związane z polityką przemysłową i dostępnymi instrumentami wsparcia.

Nowe podejście do polityki przemysłowej ukierunkowane jest głównie na horyzontalne oddziaływanie na przemysł, ponadto podejście to uwzględnić będzie swoiste cechy i uwarunkowania poszczególnych sektorów. Służyć temu będzie analiza pozycji polskiego przemysłu na tle międzynarodowym oraz określenie jego trendów rozwojowych w perspektywie średnio i długookresowej, a jej narzędziami będą: analizy konkurencyjności i przewidywanie rozwoju trendów technologicznych – foresight technologiczny.

Przygotowanie analiz konkurencyjności sektorów ma na celu zastąpienie dotychczasowych strategii sektorowych jak również dostarczenie przedsiębiorcom informacji o zjawiskach i trendach zachodzących w ich otoczeniu w perspektywie średniookresowej. Będą one prezentować analizę warunków funkcjonowania i rozwoju polskich przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem otoczenia ekonomicznego, technologicznego, społecznego, prawnego i politycznego oraz międzynarodowego. Analizy obejmować będą również ocenę strukturalnych uwarunkowań poszczególnych sektorów, w tym ich potencjału

globalizacyjnego oraz czynników kształtujących ich atrakcyjność. Dzięki temu określona zostanie pozycja polskich sektorów przemysłowych na tle Jednolitego Rynku Europejskiego i rynku światowego. Analizy zostaną przeprowadzone przy użyciu jednolitego zestawu kryteriów i wypełnią lukę w dostępie do informacji z jaką mają do czynienia przedsiębiorcy w procesie planowania strategicznego. Będą one również prezentować – w odniesieniu do poszczególnych sektorów - instrumenty wsparcia oferowane przez państwo i Unię Europejską. Niezwłocznie po przyjęciu prezentowanej koncepcji przez Radę Ministrów Ministerstwo Gospodarki uruchomi prace nad przedmiotowymi analizami konkurencyjności dla poszczególnych sektorów. W roku 2007 przygotowane zostaną analizy konkurencyjności sektora drzewnego, lekkiego, elektronicznego i materiałów budowlanych. Pozostałe analizy wykonane zostaną w 2008 r. Na pokrycie kosztów związanych z wykonaniem analiz konkurencyjności w budżecie Ministerstwa Gospodarki planuje się zabezpieczyć w latach 2007 i 2008 łączną kwotę w wysokości 1 mln zł.

Celem *Foresightu* jest przewidywanie, prognozowanie mające na celu wskazanie i ocenę przyszłych potrzeb, szans i zagrożeń związanych z rozwojem społecznym i gospodarczym oraz przygotowanie odpowiednich działań wyprzedzających. Natomiast *Foresight technologiczny* jest usystematyzowanym sposobem oceny przyszłych trendów zmian i możliwości techniczno-technologicznych wynikających z najnowszych odkryć naukowych.

Metody *Foresightu* dostarczą narzędzi umożliwiających wzmocnienie wzajemnych relacji pomiędzy instytucjami tak, aby system wymiany wiedzy i informacji był bardziej swobodny i efektywny.

W związku z tym w oparciu o *foresight technologiczny* określone zostaną długoterminowe trendy rozwojowe, które stanowiąc będą bazę informacyjną dla przedsiębiorców do wykorzystania przy opracowywaniu własnych strategii rozwojowych.

Wskazane mogą być sektory największej dynamiki wzrostu oraz szanse rozwojowe nowych, dotychczas praktycznie nie istniejących w Polsce sektorów gospodarczych takich jak np. biotechnologia czy wykorzystanie technik satelitarnych. Program *foresightu technologicznego* zostanie zainicjowany we współpracy z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego w drugiej połowie 2007 roku. Będzie on prowadzony przy udziale ekspertów i w oparciu o metodologię UNIDO.

8. Podsumowanie

Dokument „*Koncepcja horyzontalnej polityki przemysłowej w Polsce*” określa ramy oddziaływania nowej polityki przemysłowej na przemysł dla utrzymania wzrostu gospodarczego i jego konkurencyjnej pozycji. Stanowi on zintegrowane podejście do polityk horyzontalnych, które będą wywierały istotny wpływ na funkcjonowanie i rozwój przemysłu.

Przedmiotowy dokument zawiera propozycje obszarów działań, których horyzontalne wsparcie da szansę na podniesienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw.

Pożądanym efektem oddziaływania dokumentu jest kreowanie wśród przedsiębiorców nowych aktywnych postaw proinnowacyjnych, proekologicznych jak również zdolnych do szybkiej reakcji na zmiany zachodzące na unijnym i globalnym rynku.

Wdrażanie przedmiotowego dokumentu jak i poszczególnych działań w nim określonych nie będzie wiązało się ze zmianami instytucjonalnymi, a także nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych wykraczających poza ramy przyjęte w innych dokumentach programowych rządu.

Aktualizacja zapisów dokumentu będzie dokonywana co dwa lata, analiz konkurencyjności w zakresie sytuacji ekonomiczno-finansowej – co roku, natomiast zbiorcze zestawienie dostępnych instrumentów wsparcia – co kwartał (we współpracy z instytucjami udzielającymi wsparcia). Rada Ministrów będzie informowana o stanie prac w zakresie przeprowadzonych analiz konkurencyjności sektorów oraz analizy rozwoju trendów technologicznych (foresightu technologicznego) w cyklu rocznym.

9. Miejsce „Koncepcji horyzontalnej polityki przemysłowej w Polsce” wśród europejskich i krajowych dokumentów strategicznych

„Koncepcja horyzontalnej polityki przemysłowej w Polsce” integruje polityki horyzontalne mające na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności polskiej gospodarki i jest zgodna z Komunikatami Komisji Europejskiej Unii Europejskiej w zakresie polityki przemysłowej oraz kierunkami przyszłej polityki rynku wewnętrznego.

Dokument „Koncepcja horyzontalnej polityki przemysłowej w Polsce” jest spójny z Krajowym Programem Reform na lata 2005-2008 oraz z dokumentami o charakterze strategicznym takimi jak: Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, a także dokumentami dotyczącymi poszczególnych polityk horyzontalnych wskazanych w ramach obszarów działań horyzontalnych.

Opracowane w ramach realizacji „Koncepcji horyzontalnej polityki przemysłowej w Polsce” analizy konkurencyjności oraz wyniki foresightu technologicznego będą podstawą do określenia Strategii Rozwoju Przemysłu.